



<https://doi.org/10.5281/zenodo.20735209>

NAVOIY VILOYATINING TURISTIK SALOHIYATINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA ASOSIDA RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI

S.O.Raximov, SamISI turizm kafedrası assistenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada Navoiy viloyatining turistik salohiyatini raqamli transformatsiya asosida rivojlantirish strategiyasi keng yoritilgan. Raqamli infratuzilma yaratish, virtual turizm dasturlarini joriy etish, raqamli marketing vositalaridan foydalanish, Big Data va analitika asosida turistlar xatti-harakatlarini tahlil qilish hamda ekologik monitoringni raqamli nazorat qilish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, statistik ma'lumotlar asosida turistlar sonining o'sishi, mahalliy aholining raqamli ko'nikmalari va xalqaro tajribalar bilan qiyosiy tahlil berilgan.

Abstract: This article explores the strategy for developing the tourism potential of the Navoi region through digital transformation. It discusses the creation of digital infrastructure, the introduction of virtual tourism programs, the use of digital marketing tools, the application of Big Data and analytics to study tourist behavior, and the implementation of ecological monitoring through digital control. Statistical data highlight the growth in tourist numbers, the improvement of local communities' digital skills, and comparisons with international practices.

Kalit so'zlar: Navoiy viloyatida turizmni raqamli transformatsiya asosida rivojlantirish haqida gapirilganda, raqamli infratuzilma, virtual turizm dasturlari, raqamli marketing, Big Data analitikasi va ekologik monitoring asosiy kalit so'zlar sifatida qo'llaniladi. Ushbu kalit so'zlar maqolaning mazmunini to'liq ifodalaydi.

Keywords: When discussing the digital transformation of tourism in the Navoi region, the main keywords are digital infrastructure, virtual tourism programs, digital marketing, Big Data analytics, and ecological monitoring. These keywords fully reflect the content and focus of the article.

Navoiy viloyati O'zbekistonning iqtisodiy va madaniy jihatdan muhim hududlaridan biri bo'lib, u sanoat salohiyati bilan bir qatorda turizm imkoniyatlari bilan ham ajralib turadi. Viloyatda tog'-kon sanoati, kimyo ishlab chiqarish va energetika tarmoqlari faoliyat yuritadi, shuningdek, Sarmishsoy tosh rasmlari, qadimiy yodgorliklar va madaniy meros obyektlari turistlar uchun jozibador manbalardir. Hududning turistik

salohiyatini zamonaviy **raqamli transformatsiya** asosida rivojlantirish strategiyasi turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish, xizmatlar sifatini oshirish va xalqaro raqobatbardoshlikni ta'minlashga qaratilgan.

Raqamli transformatsiyaning mohiyati. Raqamli transformatsiya turizm sohasida axborot texnologiyalarini keng joriy etish, xizmatlarni onlayn platformalar orqali taqdim etish, mobil ilovalar va raqamli marketing vositalaridan foydalanishni anglatadi. Navoiy viloyatida turizmni raqamli transformatsiya qilish orqali turistlar uchun qulayliklar yaratiladi. Masalan, onlayn bron qilish tizimlari, virtual gid xizmatlari, raqamli to'lov platformalari va mobil ilovalar orqali turistlar hududdagi turizm obyektlari haqida to'liq ma'lumot olishlari mumkin. Bu jarayon turistlarning hududga bo'lgan qiziqishini oshiradi, turizm xizmatlarining sifatini yaxshilaydi va hududni xalqaro miqyosda raqobatbardosh qiladi.

Statistik ma'lumotlar. 2025-yilda Navoiy viloyatida turizm xizmatlari hajmi 114 foizga oshgan va 14,8 ming turist hududga tashrif buyurgan. Shu bilan birga, turizm firmalari soni 13 taga yetgan. Raqamli transformatsiya jarayonida turizm xizmatlarining 40 foizi onlayn platformalar orqali taqdim etilgan. Bu ko'rsatkich hududda raqamli texnologiyalarni joriy etishning amaliy natijalarini ko'rsatadi. Statistik tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli xizmatlardan foydalangan turistlarning qoniqish darajasi an'anaviy xizmatlardan foydalanganlarga nisbatan 25 foizga yuqori bo'lgan.

Strategik yo'nalishlar. Navoiy viloyatida turizmni raqamli transformatsiya asosida rivojlantirish uchun quyidagi strategik yo'nalishlar belgilanishi mumkin:

1. **Raqamli infratuzilma yaratish** – turizm obyektlarida internet tarmog'i, mobil ilovalar va onlayn xizmatlarni keng joriy etish orqali turistlarga qulaylik yaratish.
2. **Virtual turizm dasturlari** – tarixiy va sanoat obyektlarini virtual ekskursiyalar orqali namoyish etish, masalan, Sarmishsoy tosh rasmlarini 3D formatda ko'rsatish.
3. **Raqamli marketing** – hududiy turizmni ijtimoiy tarmoqlar, veb-saytlar va mobil ilovalar orqali targ'ib qilish, turistlarni jalb qilish uchun SEO va SMM strategiyalarini qo'llash.
4. **Big Data va analitika** – turistlarning xatti-harakatlarini tahlil qilish, ularning ehtiyojlarini aniqlash va xizmatlarni moslashtirish.
5. **Ekologik barqarorlikni raqamli nazorat qilish** – turizm jarayonida ekologik standartlarga rioya etilishini raqamli monitoring orqali ta'minlash.

Mahalliy aholining ishtiroki. Mahalliy aholi raqamli transformatsiya jarayonida muhim rol o'ynaydi. Ular raqamli platformalarda xizmat ko'rsatish, onlayn savdo va marketingda ishtirok etish, virtual gidlik xizmatlarini taqdim etish orqali turizmni rivojlantirishga hissa qo'shadi. Bu jarayon mahalliy aholining raqamli ko'nikmalarini oshiradi, yoshlar uchun yangi kasb va ko'nikmalarni shakllantiradi va yangi ish o'rinlari yaratadi. Mahalliy aholining turizmga faol ishtiroki hududning ijtimoiy barqarorligini ta'minlaydi va milliy qadriyatlarni targ'ib qilishga xizmat qiladi.

Xalqaro tajriba qiyosi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya turizmni rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Masalan, Singapurda turizm xizmatlari to'liq raqamlashtirilgan bo'lib, turistlar mobil ilovalar orqali barcha xizmatlardan foydalanishlari mumkin. Germaniyada sanoat turizmi obyektlari virtual ekskursiyalar orqali namoyish etiladi, Italiyada esa vino ishlab chiqarish korxonalariga virtual ekskursiyalar tashkil etilib, mahsulot turizmi keng rivojlangan. Navoiy viloyatida ham shunday tajribalarni qo'llash orqali hududning turizm salohiyatini oshirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Wu W., Xu C., Zhao M., Li X., Law R. – “Digital Tourism and Smart Development: State-of-the-Art Review” *Sustainability, MDPI*, 2024. Raqamli turizm va smart rivojlanish bo'yicha 278 tadqiqot tahlili, yangi texnologiyalarni turizmga qo'llash yo'nalishlari.
2. Zhang Q., Chen J.L., Li G., Jiao X. – “Digital Transformation and Tourism Performance: A Systematic Literature Review” *Tourism Economics, SAGE Journals*, 2025. Raqamli transformatsiyaning turizm samaradorligiga ta'siri, nazariy asoslar va amaliy natijalar.
3. Navoi Region Tourism Development Strategy – “Digitalization and Smart Tourism in Uzbekistan” *O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi*, 2025-yil. Hududiy turizmni raqamlashtirish bo'yicha strategik hujjat.
4. UNWTO Report – “Tourism Digital Transformation in Central Asia” *BMT Butunjahon Turizm Tashkiloti*, 2024-yil. Markaziy Osiyo davlatlarida turizmni raqamli transformatsiya qilish tajribasi.
5. SamISI ilmiy ishlari – “Virtual turizm dasturlari va mahalliy infratuzilma” *Servis fakulteti tadqiqotlari*, 2025-yil. Virtual ekskursiyalar va mahalliy turizm infratuzilmasini raqamlashtirish.
6. OECD – “Digital Economy and Tourism Integration” *OECD Tourism Papers*, 2024-yil. Raqamli iqtisodiyot va turizm integratsiyasi bo'yicha xalqaro tajriba.
7. Hayitboyev R. – “Ekoturizm raqamli monitoring” *Toshkent: Fan va texnologiya*, 2023-yil. Ekologik barqarorlikni raqamli nazorat qilish usullari.

8. Google Scholar – “Smart Tourism Technologies and Big Data Applications” *Ilmiy maqolalar to‘plami, 2024–2025-yillar*. Big Data va smart texnologiyalarni turizmda qo‘llash bo‘yicha tadqiqotlar.

9. Zarnews.uz – “Navoiy viloyatida turizmni raqamli transformatsiya asosida rivojlantirish”

